

Zákány Judit¹

Az egészségügyi tevékenység végzésének lehetséges jogi formái és ezek felelősségi viszonyai²

Napjainkban az egészségügyi ellátás minősége és az ellátás során bekövetkező káresemények mind hazánkban, mind külföldön egyre inkább az érdeklődés középpontjába kerülnek. Az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatban is az állampolgárok egyre tudatosabb fogyasztói magatartásának lehetünk tanúi. Ennek következtében a szolgáltatás minősége is gyakrabban kérdőjeleződik meg, csökken a toleranciaszint a nem megfelelő vagy nem megfelelőnek ítélt szolgáltatások tekintetében. Az igényérvényesítések jelentős száma aktuálissá teszi, hogy foglalkozzunk az egészségügyi szolgáltatók kártérítési felelősségét meghatározó jogviszonytípusokkal, mivel ezeknek fontos szerepe van a felelősség megosztásában. Meghatározó e körben az egészségügyi szolgáltató és a beteg közötti jogviszony, melynek az alkalmazandó felelősségi szabályok szempontjából van jelentősége, illetve az egészségügyi szolgáltató és a felelősségbiztosítást nyújtó biztosítótársaság közötti jogviszony, melynek az anyagi felelősség mértéke szempontjából van szerepe. Ezen jogviszonyok elemzése meghaladja jelen munkám kereteit, önálló tanulmányok tárgyát képezik.³ Van ugyanakkor egy harmadik jogviszonytípus, az egészségügyi szolgáltató és az egészségügyi dolgozó jogviszonya, illetve az egészségügyi szolgáltatók egymás közötti jogviszonyai, melynek a kártérítési összegért való közvetlen helytállás, illetve továbbháríthatóság szempontjából van jelentősége, és amellyel jelen tanulmány foglalkozik. Ennek kapcsán egyrészt annak áttekintésére törekszem, hogy melyek azon jogi lehetőségek alapvető jellemzői, amiknek keretében jogszabály alapján egészségügyi tevékenység végezhető, a másik központi kérdés, hogy az egyes jogviszonytípusokhoz milyen felelősségi szabályok kapcsolódnak. Az egészségügyi tevékenység végzésének lehetséges jogi formáit a 2003. évi LXXXIV. törvény (továbbiakban: Eütev.) határozza meg. Eszerint mindazoknak, akik megfelelő szakképesítéssel rendelkeznek lehetőségük nyílik, hogy szabadfoglalkozásúként, egyéni egészségügyi vállalkozóként, társas vállalkozás tagjaként, egyéni cég tagjaként, egyházi személyként, önkéntes segítőként, valamint munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban, állami szolgálati jogviszonyban, szolgálati jogviszonyban végezzenek egészségügyi tevékenységet. A tanulmány mellőzi a

---

¹ A Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar Polgári Eljárásjogi Tanszékének tudományos munkatársa.

² A tanulmány az OTKA PD_16 posztdoktori kiválósági pályázat keretében készült.

³ ZÁKÁNY Judit: *Felelősség és konfliktuskezelés az egészségügyi szolgáltatások területén (nemzetközi kitekintéssel)*, Medicina Kiadó, Budapest, 2015, 40-46.

munkajog területéhez tartozó jogi formák áttekintését, a speciálisabb jogviszonytípusokra, illetve a mindennapi gyakorlatban tömegesen előforduló közreműködői szerződésekre fókuszál. Egy személy többféle jogviszony keretében is végezhet egészségügyi tevékenységet akár ugyanazon szolgáltatónál is, ugyanakkor fontos, hogy az egészségügyi dolgozó által végzett egészségügyi tevékenység a napi 12, 6 havi átlagban heti 60 órát nem haladja meg.⁴

1. A működési engedélyhez nem kötött jogi formák

Elsőként azzal a három jogi lehetőséggel foglalkozunk, melyekhez nem szükséges az egészségügyi államigazgatási szerv működési engedélye, csak meghatározott hatóság irányába tett bejelentés. Ezekben az esetekben ugyanis egy működési engedéllyel rendelkező egészségügyi szolgáltató nevében, vele szerződéses jogviszonyban kerül sor a tevékenység végzésére. Ide tartozik a szabadfoglalkozású és az önkéntes jogviszony, valamint az egyházi személyként végzett egészségügyi tevékenység.

A szabadfoglalkozású jogviszony lényege, hogy az egészségügyi dolgozó, vagy szabadfoglalkozású egyéni egészségügyi vállalkozó, megbízási szerződésben vállal kötelezettséget a szakmai kompetenciájába tartozó egészségügyi tevékenység ellátására. Az ellátás tárgyi feltételeit fő szabályként a szerződő partner egészségügyi szolgáltató biztosítja, a szabadfoglalkozású tevékenységéért pedig a szerződésben meghatározott díjat fizet.

A szerződés egyik alanya tehát egy egészségügyi szolgáltató. Azaz olyan egészségügyi vállalkozó, jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli szervezet, mely rendelkezik jogszabályban meghatározott azon személyi és tárgyi feltételekkel,⁵ melyek szükségesek, hogy az egészségügyi államigazgatási szerv működési engedélyt adjon számára egészségügyi szolgáltatóként való működésre.⁶

A jogviszony másik szereplője egyrészt lehet olyan természetes személy, aki rendelkezik a szerződés tárgyát képező egészségügyi tevékenység végzésére jogosító szakképesítéssel.⁷ A másik lehetőség, hogy egy szabadfoglalkozású, azaz egészségügyi szolgáltatónak nem minősülő egyéni vállalkozó köt szerződést az egészségügyi szolgáltatóval. E speciális lehetőség lényegére a későbbiekben térek ki részletesebben. A szabadfoglalkozású

---

⁴Az ügyeleti feladatellátás tekintetében csak az azon belüli tényleges egészségügyi tevékenységvégzés időtartamát kell figyelembe venni. [Eütev. 5. § (5)]

⁵ 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről (továbbiakban Eütv.) V. Fejezet, 60/2003 (X. 20.) ESzCsM rendelet, <http://www.drportal.hu/hir.php?szid=99&tema=67&hid=17034> (2017. március 23-ai letöltés)

⁶ Eütv. 3. § f) pont

⁷ KOVÁCSY Zsombor: *Az egészségügyi jog nagy kézikönyve*, Complex, Budapest, 2009, 348.

tevékenységéhez nem szükséges az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély,⁸ felelősségbiztosítási szerződést pedig annak függvényében kell kötnie, hogy az őt foglalkoztató egészségügyi szolgáltató megköveteli-e. Működési engedély hiányában a szabadfoglalkozású nem minősül egészségügyi szolgáltatónak, így tevékenységét a szerződő partner egészségügyi szolgáltató nevében nyújtja.⁹

A felek között létrejövő jogviszony egy speciális megbízási szerződésnek tekinthető, így a 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (továbbiakban: Ptk.) megbízási szerződéssel kapcsolatos általános szabályai mellett az Eütev. speciális rendelkezéseit kell rá alkalmazni.¹⁰ Utóbbi jogszabály határozza meg azon kérdésköröket, melyeket a szerződésben minimálisan szabályozniuk kell a feleknek. Így például azt, hogy a szabadfoglalkozású milyen egészségügyi feladatokat végez a jogviszony keretében, ezekhez rendelkezik megfelelő végzettséggel, gyakorlattal. Rögzítendő az ellátás tárgyi feltételeinek biztosítása is, mely rendszerint a megbízó egészségügyi szolgáltatóra hárul, a szabadfoglalkozású pedig személyes kompetenciáját adja, ugyanakkor meg is oszthatják egymás közt a felek a tárgyi feltételek biztosításának kötelezettségét.¹¹ A munkavégzés helyének és idejének meghatározása mellett fontos a szakmai felettes megjelölése, ha pedig más egészségügyi dolgozók irányítása is a szabadfoglalkozású feladatkörébe tartozik, akkor ezen dolgozók munkakörének megnevezése is. Rögzítésre kerül a munkavégzés időtartama, az ellátott feladatokért járó díjazás, a szerződés időtartama, megszüntetésének szabályai, illetve a jogviszony keretében okozott kár megtérítésének szabályai is kiemelten fontosak.¹² Az egészségügyi intézménynek nyilatkozatot kell kérnie azzal kapcsolatban is, hogy a különböző jogviszonyok keretében végzett egészségügyi tevékenység nem haladja meg a jogszabályban meghatározott felső korlátot.

A szabadfoglalkozású jogviszony megfelelő lehetőséget kínál abban az esetben, ha a dolgozó hetente néhány alkalommal és órára kíván részt venni például egy nagyobb, akár magán egészségügyi szolgáltató tevékenységében, ügyeleti feladatok ellátásában, de nem kíván egészségügyi vállalkozóként működni, vagy nem rendelkezik azon személyi és tárgyi feltételekkel, melyek a működési engedély kiadásához szükségesek.¹³ A szabadfoglalkozású feladatellátásra alkalmazotti jogviszony mellett is van lehetőség. Ugyanakkor a színlelt

---

⁸ 96/2003. (VII.15.) Korm. rendelet 6. § (1); Eütev. 8. § (2)

⁹ HANTI Péter: *Felelősség és kockázatmenedzsment az egészségügyben*, Complex, Budapest, 2013, 232.

¹⁰ KOVÁCSY i.m. 241.

¹¹ DÓSA Ágnes- KOVÁCSY Zsombor: *A vállalkozó orvosok nagy kézikönyve*, Complex, Budapest, 2011, 817.

¹² Eütev. 9. § (1)

¹³ VARGA Antal: *Magánpraxis alapítása II.*, Med et Jur, 2013/2, 17.

szereződés elkerülése érdekében előírás, hogy az alkalmazott egészségügyi dolgozó munkakörébe tartozó feladat ellátására szabadfoglalkozású szerződés nem köthető ugyanazon egészségügyi szolgáltatónál.¹⁴

Bár működési engedély nem szükséges a szabadfoglalkozású feladatellátáshoz, jogszabályok¹⁵ bejelentési kötelezettséget írnak elő az egészségügyi államigazgatási szerv irányába hatósági nyilvántartásba vétel céljából, mely nélkül a tevékenység nem kezdhető meg. A bejelentést a szabadfoglalkozású egészségügyi dolgozónak kell megtennie, a szerződőpartner egészségügyi szolgáltató működési engedélyének kiadására hatáskörrel rendelkező egészségügyi államigazgatási szervnél. A bejelentéshez jogszabályban meghatározott adatok megadása, illetve a megbízási szerződés csatolása is szükséges. Amennyiben a bejelentésben foglalt adatok megfelelnek a szabadfoglalkozású tevékenységvégzés szabályainak, a tevékenységvégzést tényét nyilvántartásban rögzítik,¹⁶ ellenkező esetben a nyilvántartásba vételt elutasítják.¹⁷

A következőkben azt vizsgáljuk, hogyan alakulnak a kárfelelősségi szabályok abban az esetben, ha a szabadfoglalkozású az egészségügyi szolgáltatás során vagy azzal összefüggésben kárt okoz a betegnek vagy hozzátartozójának. A kártérítési felelősséget alapvetően meghatározza, hogy a szabadfoglalkozású dolgozó egészségügyi közszolgáltatást,¹⁸ vagy egészségügyi magánszolgáltatást végző egészségügyi szolgáltatóval áll-e jogviszonyban.¹⁹

Előbbi esetre vonatkozóan az Eütev. 19/A. §-a speciális rendelkezést tartalmaz, mely szerint a károsulttal szemben közvetlenül a közszolgáltatást nyújtó egészségügyi szolgáltató áll helyt, amely a polgári jog szabályai léphet fel a károkozó szabadfoglalkozású dolgozóval szemben.²⁰

---

¹⁴ http://steierhoffer.blogspot.hu/2008/08/sznlelt-leplezett-szerzdek-folyamatos_31.html (2017. március 24-ei letöltés)

¹⁵ Eütv. 108/A. §; 96/2003. (VII.15.) Korm. rendelet 12/E. §; 1991. évi XI. törvény az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről (a továbbiakban: Ehi) 6/A. §

¹⁶ 2/2004 (XI. 17.) EüM rendelet az egészségügyi szolgáltatók és működési engedélyük nyilvántartásáról, valamint az egészségügyi szakmai jegyzékről

¹⁷ 96/2003. (VII.15.) Korm. rendelet 12/E. §

¹⁸ Egészségügyi közszolgáltatás alatt a részben vagy egészben a központi költségvetés és az Egészségbiztosítási Alap terhére finanszírozott egészségügyi szolgáltatást értjük. (2006. évi CXXXII. törvény az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről.)

¹⁹ HÍDVÉGINÉ ADORJÁN LÍVIA- SÁRINÉ SIMKÓ ÁGNES: *Műhibák és kártérítési perek az egészségügyben*, Medicina Kiadó, Budapest, 2013, 23.

²⁰ Azaz amennyiben kizárólag a szabadfoglalkozású dolgozó felróható magatartása okozta a kárt, a teljes kárösszeget érvényesítheti vele szemben. Amennyiben többek magatartása közösen okozta a kárt, elsősorban

Magánszolgáltatást nyújtó egészségügyi szolgáltatókra vonatkozóan nem tartalmaz speciális előírást az Eütev., így ebben az esetben a Ptk. megbízási szerződéssel kapcsolatos szabályait kell alkalmazni. Eszerint, ha a megbízott e minőségében harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben egyetemlegesen²¹ felelnek a megbízóval. A megbízó mentesül a felelősség alól, ha igazolni tudja, hogy a megbízott kiválasztásában, utasításokkal való ellátásában és felügyeletében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Amennyiben állandó jellegű megbízási viszony áll fenn az egészségügyi szolgáltató és a szabadfoglalkozású között, a károsult úgy is dönthet, hogy kárigényét közvetlenül az egészségügyi szolgáltatóval szemben érvényesíti. Ez esetben tehát az egészségügyi közszolgáltatókra meghatározott speciális szabály jut érvényre itt is. E kiegészítő szabály nem alkalmazható, ha a megbízott szándékosan okozta a kárt, ilyenkor ugyanis egyetemlegesen kell felelnie a megbízóval.²²

Speciális lehetőség 2005. július 1-je óta, hogy az egészségügyi szolgáltató nemcsak természetes személlyel köthet szabadfoglalkozású tevékenységre megbízási szerződést, hanem egyéni egészségügyi vállalkozóval is, aki számlát is kiállíthat. Fontos kiemelni, hogy a szabadfoglalkozású egyéni vállalkozó a természetes személyhez hasonlóan működési engedély nélkül végezhet egészségügyi tevékenységet, ami viszont korlátozásokkal is együtt jár. Ilyen esetben a részére kiadott igazolásban rögzítik, hogy kizárólag szabadfoglalkozású jogviszony létesítésére jogosult, csak a feltüntetett egészségügyi tevékenységet végezheti, és csak személyesen tehet eleget a feladatellátásnak, alkalmazottat nem foglalkoztathat, közreműködőt nem vehet igénybe. Azaz ilyen esetben egészségügyi szolgáltatóként önállóan nem működhet, ugyanúgy a vele szerződő egészségügyi szolgáltató nevében jár el, mint a szabadfoglalkozású természetes személy, a fent kifejtettek irányadók e jogi megoldásra is.²³ Bár az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentésével kapcsolatos szabályok közösek, a speciális ismérvek viszont lényegesen elhatárolják a későbbiekben tárgyalandó egyéni vállalkozóként végzett egészségügyi tevékenységtől.

Egészségügyi tevékenység végzésére önkéntes segítőként is van lehetőség. Az önkéntes jogviszony lényege, hogy az egészségügyi dolgozó önkéntes szerződésben vállal kötelezettséget a szakmai kompetenciájába tartozó egészségügyi tevékenység ellátására. A

---

magatartásuk felróhatóságának arányában, ha ez nem állapítható meg, közrehatásuk arányában, ha ez sem állapítható meg, egyenlő arányban felelnek a károkozók. (2013. évi V. törvény a polgári törvénykönyvről (továbbiakban: Ptk.) 6:524. §) A megbízási szerződésben azonban a felek eltérő szabályokat is rögzíthetnek.

²¹ Lásd: Ptk. 6:29.-6:30. §

²² Ptk. 6:542. §; 6:540. §

²³ PROKAJ Rudolf: *Szabadfoglalkozású feladatellátás*, Kórház, 2005/9, 14.

szerződő partner fogadó szervezet, tehát az egészségügyi szolgáltató biztosítja az ellátás tárgyi feltételeit, díjfizetési kötelezettsége viszont nincs, hiszen az önkéntes tevékenység fogalmi eleme az ingyenesség.²⁴

A szerződés egyik alanya tehát egy egészségügyi szolgáltató,²⁵ melyet korábban már definiáltunk. A jogviszony másik szereplője az önkéntes. Egyrészt lehet egészségügyi dolgozó, azaz jogszabályban meghatározott szakképesítéssel rendelkező személy, illetve szakképesítéssel nem rendelkező, egészségügyi tevékenységben közreműködő személy.²⁶ Másrészt lehet önkéntes olyan egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, aki egyébként nem egészségügyi dolgozó, hivatásszerűen nem foglalkozik betegellátással. Lényeges, hogy olyan egészségügyi feladat ellátásában, melyhez szakképesítés szükséges csak a megfelelő képesítéssel rendelkező önkéntes vehet részt, illetve követelmény az egészségügyi alkalmasság.²⁷ Amennyiben a fogadó egészségügyi intézménynél egyéb jogviszony keretében is végez egészségügyi tevékenységet az egészségügyi dolgozó, a munkakörébe tartozó feladatokat önkéntesként, ellenszolgáltatás nélkül nem végezheti.²⁸ E rendelkezéssel igyekszik gátat szabni a jogalkotó a színlelt szerződéseknek. Az önkéntes tevékenységéhez nem szükséges az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély,²⁹ nem minősül egészségügyi szolgáltatónak, így tevékenységét a szerződő partner egészségügyi szolgáltató nevében nyújtja.

A felek között létrejövő önkéntes jogviszonyra a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény (továbbiakban: Köt.) rendelkezéseit kell alkalmazni az Eütev.-ben foglalt eltérésekkel, háttér joganyagként pedig a Ptk. funkcionál.³⁰ Az önkéntes szerződésnek vannak jogszabályban meghatározott kötelező elemei, így a feleknek meg kell határozniuk az önkéntes tevékenység tartalmát, végzésének helyét, a tevékenységre fordítható időt és a pihenőidőt, az esetleges, jogszabály által megengedett juttatásokat, továbbá szabályozni szükséges mindazon kérdésköröket, melyekkel kapcsolatban a

---

²⁴ Vannak viszont olyan juttatások, melyek a 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről alapján nem minősülnek ellenszolgáltatásnak, így a fogadó szervezet jogszerűen adhatja az önkéntesnek. Ilyen például az önkéntes tevékenység végzéséhez szükséges munkaruházat, védőfelszerelés, védőoltás, a tevékenységhez szükséges iskolarendszeren kívüli képzés

²⁵ 2005. évi LXXXVIII. törvény 3. § (1) fb)

²⁶ Az egészségügyi dolgozó definícióját például az Eütv. határozza meg: az orvos, a fogorvos, a gyógyszerész, az egyéb felsőfokú egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, az egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, továbbá az egészségügyi tevékenységben közreműködő egészségügyi szakképesítéssel nem rendelkező személy.

²⁷ Eütev. 17. § (4)-(5)

²⁸ Köt. 4. § (3)

²⁹ 96/2003. (VII.15.) Korm. rendelet 6. § (1)

³⁰ Köt. 15. § (1)

szabadfoglalkozású megbízási szerződésben fentebb jeleztük, hogy a szerződés kötelező tartalmi elemét képezik.

Amennyiben a jogviszony tartalmát, azaz a felek jogait és kötelezettségeit vizsgáljuk, megállapítható, hogy az egészségügyi intézmény köteles biztosítani az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit, pihenőidőt, az önkéntes tevékenység végzéséhez szükséges ismeretek megszerzését, a tevékenység irányítását. Az önkéntes pedig köteles a tevékenységre vonatkozó jogi, szakmai és etikai előírásoknak megfelelően, a fogadó szervezet utasításait betartva végezni a tevékenységét.³¹ Bár működési engedély nem szükséges, a jogszabály bejelentési kötelezettséget ír elő,³² fő szabályként az önkéntes tevékenység megkezdését megelőzően. E kötelezettséget a fogadó intézménynek kell teljesítenie a családpolitikáért felelős miniszter irányába.³³

Végezetül áttekintjük, hogyan alakulnak a kárfelelősségi szabályok abban az esetben, ha az önkéntes az egészségügyi szolgáltatás során vagy azzal összefüggésben kárt okoz a betegnek vagy hozzátartozójának. Mind az egészségügyi közszolgáltatást, mind az egészségügyi magánszolgáltatást végző egészségügyi szolgáltatóval jogviszonyban állókra igaz, hogy a károsult irányába a fogadó szervezet felel.³⁴ Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, a Köt. alapján a fogadó szervezet teljes kártérítést követelhet tőle. Speciálisan alakul viszont az áthárítás lehetősége egészségügyi szolgáltatásoknál. Az Eütev. ugyanis gondatlan károkozás esetén limitálja az önkéntesre hárítható kárösszeg mértékét, és négyhavi távolléti díjban maximálja azt.³⁵ Szándékos károkozás esetén a Köt. ismertetett általános szabálya lesz irányadó.

Azon egészségügyi intézményekben, melyek egyházi jogi személy, vagy vallási tevékenységet végző szervezet fenntartásában állnak, lehetőség van rá, hogy egészségügyi tevékenységet egyházi személy vagy vallási tevékenységet végző szervezet vallásos

---

³¹ Az utasítás teljesítését köteles megtagadni, ha az mások életét, testi épségét, egészségét közvetlenül veszélyeztetné, és megtagadhatja, ha a saját életét, testi épségét, egészségét veszélyeztetné (Köt. 8-9. §).

³² Köt. 11. §

³³ A Civil Információs Portálon található adatlap vagy elektronikus űrlap segítségével kell eleget tenni a bejelentési kötelezettségnek. [<http://civil.info.hu/intezze-el> (2017. március 23-ai letöltés)]

³⁴ Ez egészségügyi közszolgáltatók esetében az Eütev. 19/A. § alapján is megállapítható, magánszolgáltatók esetén a Köt. 10. § (1) alapján alkalmazandó ez a szabály.

³⁵ Amennyiben az önkéntes rendelkezik egészségügyi szakképesítéssel, az egészségügyi szolgáltatónál azonos munkakörben, azonos gyakorlati idővel foglalkoztatott egészségügyi dolgozó munkabére, illetménye alapján számított távolléti díj az irányadó. Ha nincs ilyen egészségügyi dolgozó az adott intézményben, akkor az adott szakképesítéssel rendelkező dolgozók garantált illetménye szerinti távolléti díj lesz irányadó. A szakképesítéssel nem rendelkező önkéntes esetén a minimálbér négyhavi összege a felső határ.

szertartást hivatásszerűen végző tagja végezzen.³⁶ Az egyházi személy az Országgyűlés által elismert egyház belső szabályában meghatározott, az egyházi jogi személy szolgálatában álló, egyházi szolgálatot sajátos egyházi szolgálati viszonyban, munkaviszonyban vagy egyéb jogviszonyban teljesítő természetes személy.³⁷ A vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja pedig a vallási tevékenységet végző szervezet szolgálatában álló, munkaviszonyban foglalkoztatott természetes személy.³⁸ Egyházi személy egészségügyi feladatellátásához működési engedély nem szükséges, így tevékenységét az egyházi fenntartású intézmény nevében és felelősségére végzi. Speciális szakmai, egészségügyi alkalmassági feltételek nincsenek, az általános jogszabályi előírások irányadók.³⁹ Amennyiben az egyházi személy egészségügyi tevékenység végzésével harmadik személynek kárt okoz, közvetlenül az egészségügyi intézmény áll helyt a károsult felé, a kárösszeg továbbhárítása pedig az egyház és az egyházi személy között fennálló jogviszony típusától függően változhat.

2. A működési engedélyhez kötött jogi formák

Jelen alfejezet tárgyát olyan jogi lehetőségek képezik, amelyekben az egészségügyi tevékenység végzése csak működési engedély birtokában lehetséges. Azaz e jogalanyok egészségügyi szolgáltatónak minősülnek, így saját nevükben nyújtanak egészségügyi szolgáltatást. Jogszabály értelmében⁴⁰ az egyéni egészségügyi vállalkozásnak, egyéni cégnek, illetve társas vállalkozásnak kell működési engedélyt kérnie az egészségügyi államigazgatási szervtől⁴¹ ahhoz, hogy egészségügyi szolgáltatást nyújthasson. Az egészségügyi szolgáltatóként történő működéshez meg kell felelni a jogszabályokban meghatározott személyi és tárgyi feltételrendszernek,⁴² illetve szükséges felelősségbiztosítási szerződést kötni.

Egyéni egészségügyi vállalkozónak abban az esetben adhat működési engedélyt az egészségügyi államigazgatási szerv, ha rendelkezik szakképesítéssel az engedélyezni kívánt

---

³⁶ Eütev 5. § (7)

³⁷ 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról (továbbiakban: Ehtv.) 13. §

³⁸ Ehtv. 13/A. §

³⁹ 96/2003 (VII. 15.) Korm. rendelet szabályai; KOVÁCSY i.m. 362.

⁴⁰ 96/2003. (VII. 15.) Korm. rendelet 6. § (1)

⁴¹ Az engedélyezni kívánt tevékenység típusától függően az országos tisztifőorvos, vagy a székhely szerint illetékes járási hivatal adja ki az egészségügyi tevékenység végzésére vonatkozó működési engedélyt. 96/2003. (VII.15.) Korm. rendelet 7. § (2)

⁴² Eütv. V. fejezet, 60/2003 (X. 20.) ESzCsM rendelet

szakmában, szerepel az egészségügyi dolgozók működési nyilvántartásában is,⁴³ igazolja egészségi alkalmasságát, illetve a végzendő egészségügyi tevékenységet törvény nem korlátozza, illetve nem nevesít a feladat ellátására konkrét egészségügyi szolgáltatót.

Az egészségügyi szolgáltatóként működő egyéni vállalkozó, amellet, hogy személyesen is köteles közreműködni az egészségügyi tevékenység folytatásában, munkaviszonyban alkalmazottat is foglalkoztathat.⁴⁴

Az egyéni vállalkozói működés megkezdésének feltétele egészségügyi szolgáltatás esetén is a tevékenységvégzés bejelentése az egyéni vállalkozók nyilvántartását vezető szerv irányába,⁴⁵ mely bejelentés megtehető személyesen bármely járási hivatalnál az okmányirodában, vagy elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül.⁴⁶ Amennyiben a bejelentés megfelelő, a nyilvántartást vezető szerv beszerzi az egyéni vállalkozó adószámát és statisztikai számjelét, nyilvántartásba veszi, és megküldi a részére a nyilvántartásba vett adatokról szóló értesítést.⁴⁷ Ezt követően kezdheti meg tevékenységét az egyéni vállalkozó.⁴⁸

Az egyéni vállalkozóként végzett egészségügyi tevékenység előnye, hogy a tevékenység bejelentése költségmentes,⁴⁹ illetve, hogy szabadon, szakmai felettes nélkül lehetséges az egészségügyi szolgáltatóként való működés. Ugyanakkor meg kell teremteni a működési engedély kiadásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, felelősségbiztosítási szerződést kell kötni, ami költségekkel jár, szemben azon jogi lehetőségekkel, amelyekben nem szükséges működési engedély az egészségügyi tevékenység végzéséhez. Ami a károkozásért való felelősséget illeti, az egyéni egészségügyi vállalkozó teljes magánvagyonával felel a tevékenységével összefüggésben okozott károkért, melyet legfeljebb a kötelező felelősségbiztosítás eseti helytállási limitje tompíthat. Fontos a korlátlan felelősség kumulálásának kizárása, így aki már gazdasági társaságban korlátlanul felelős tag, vagy

---

⁴³ A nyilvántartás célja az egészségügyi dolgozók jogszabályban [Eütv. 112. § (4)] meghatározott adatainak közhiteles tanúsítása. A nyilvántartást az Állami Egészségügyi Ellátási Központ vezeti, kérelemre veszik fel a dolgozókat 5 év időtartamra, mely meghosszabbítható.

⁴⁴ KOVÁCSY i.m. 355.

⁴⁵ Jelenleg a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala.

⁴⁶ 2009. évi CXV. törvény az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről (továbbiakban: Evtv.) 5. §; A bejelentéshez szükséges űrlap adatait 65/2009. (XII. 17.) IRM rendelet az egyéni vállalkozói tevékenységhez kapcsolódó bejelentéshez rendszeresített űrlapokról szóló jogszabály tartalmazza.

⁴⁷ Evtv. 7.§

⁴⁸ Amennyiben kéri, számára egyéni vállalkozói igazolványt is kiállít bármely okmányiroda, 10.000 Ft térítési díj ellenében. [<http://www.kormanyhivatal.hu/download/9/bf/d0000/egyeni-vallalkozo.pdf> (2017. március 23-ai letöltés)]

⁴⁹ Evtv. 8. §

egyéni cég tagja, nem lehet egyéni vállalkozó is.⁵⁰ Amennyiben alkalmazottat foglalkoztat, és az alkalmazott az egészségügyi tevékenység végzésével összefüggésben kárt okoz a betegnek vagy hozzátartozójának, a károsulttal szemben az egészségügyi vállalkozó lesz felelős, azonban szándékos károkozás esetén a teljes kártérítési összeget, gondatlan károkozás esetén pedig legfeljebb 4 havi távolléti díj összegét továbbháríthat a dolgozóra.⁵¹

Az egyéni vállalkozóként végzett egészségügyi tevékenységhez szorosan kapcsolódik az egészségügyi szolgáltatóként működő egyéni cég, hiszen e jogi személyiség nélküli jogalanyt kizárólag egyéni vállalkozó alapíthatja. E jogi forma előnyös mindazoknak, akik nem saját nevük, hanem cégnév alatt kívánják folytatni tevékenységüket, illetve az egyéni cégnek arra is megvan a jogi lehetősége, hogy más gazdasági társasággá alakuljon.⁵² Az egyéni cég a törvényszék mint cégbíróság által a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre,⁵³ ezzel párhuzamosan pedig az egyéni vállalkozói státusz megszűnik.⁵⁴

Egyéni cégnek kizárólag egy tagja lehet, azonban a cég munkaviszonyban foglalkoztathat alkalmazottat. Fontos, hogy képesítéshez kötött tevékenységet, így egészségügyi tevékenységet is csak akkor folytathat egyéni cég, ha vagy az alapító tag, vagy a képesítéshez kötött tevékenység folytatásában személyesen közreműködő, a cég által foglalkoztatott személy rendelkezik az egészségügyi tevékenység végzéséhez szükséges szakképesítéssel.⁵⁵ Az egyéni cég ugyanúgy, mint az egyéni egészségügyi vállalkozó egészségügyi szolgáltatóként működik, működési engedély és felelősségbiztosítási szerződés birtokában végezhet egészségügyi tevékenységet.

Ami a felelősségi kérdéseket illeti, ha az egészségügyi tevékenység végzése során káresemény történik, a károsult irányába közvetlenül az egyéni cég lesz felelős. Mindazon

---

⁵⁰ Evtv. 3. § (2)

⁵¹ 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről 179. § (3); Eütev. 15/C. § Amennyiben a dolgozó a munkaviszonyával összefüggésben, de nem harmadik személynek okoz kárt, mind szándékos, mind súlyosan gondatlan károkozás esetén a teljes kárösszegért felel.

⁵² RÓNAI Ferenc: *Az egyéni cég előnyei* [www.gymskik.hu/download.php?id=2844 (2017 március 23-ai letöltés)] 26.

⁵³ A cégalapításhoz alapító okiratra van szükség, melyet közokiratba, vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni. [Evtv. 21. §] A cégbejegyzési eljárásban kötelező a jogi képviselő. [2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról (továbbiakban: Ctv.) 32. § (4)]. A cég alapítását az alapító okirat aláírását követő 30 napon belül bejegyzés és közzététel végett be kell jelenteni a cégbíróságnak. [Evtv. 24. § (1)]. Jelenleg illetékmentes az egyéni cég bejegyzése [1990. évi XCIII. törvény az illetékekről (továbbiakban: Itv.) 45. § (1a)].

⁵⁴ A korlátlan felelősség halmozásának tilalma okán, aki egyéni cég tagja az nem lehet egyidejűleg egyéni vállalkozó, sem betéti társaság beltagja, sem másik egyéni cég tagja. [Evtv. 20. §, 27. § (3)]

⁵⁵ Evtv. 31. § (4)

tartozásokért, amelyeket nem fedez a cég vagyona⁵⁶ az egyéni cég alapító tagja fog korlátlanul, teljes magánvagyonával felelni. Az alkalmazott károkozása esetén az egyéni vállalkozó alkalmazottaira vonatkozó, fent ismertetett szabályok érvényesülnek.

Egészségügyi tevékenységet gazdasági társaság is nyújthat, a tevékenység végezhető a társas vállalkozás tagjaként. A gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből vagyoni hozzájárulásuk arányában közösen részesednek, és a veszteséget ugyanilyen arányban közösen viselik.⁵⁷ Gazdasági társaság alapításához nélkülözhetetlen a megfelelő okirati formába foglalt,⁵⁸ valamennyi alapító tag által aláírt létesítő okirat.⁵⁹ A társas vállalkozás egészségügyi szolgáltatónak minősül, a saját nevében és felelősségére végzi a tevékenységét,⁶⁰ tehát kizárólag működési engedély és felelősségbiztosítási szerződés megléte esetén teheti ezt meg.⁶¹

A hatáskörrel bíró egészségügyi államigazgatási szerv abban az esetben adhat működési engedélyt a társaságnak, ha a végzendő egészségügyi tevékenységet törvény nem korlátozza, nem nevesít a feladat ellátására konkrét egészségügyi szolgáltatót. Továbbá mivel az egészségügyi tevékenység képesítéshez kötött, így az is szükséges, hogy legyen a társaságnak legalább egy olyan személyes közreműködést vállaló tagja, vagy legyen legalább egy a társasággal munkaviszonyban vagy polgári jogi szerződéses viszonyban álló személy, aki megfelel a szükséges képesítési feltételeknek,⁶² szerepel az egészségügyi dolgozók működési nyilvántartásában, igazolja egészségi alkalmasságát.⁶³

E jogi lehetőség abban az esetben célszerű, ha több egészségügyi dolgozó kíván tartósan együttműködni, melynek előnye például, hogy a szolgáltatás nyújtásához szükséges feltételeket együttesen könnyebben tudják biztosítani, részesülhetnek a közösen termelt nyereségből, továbbá lehetőség van egységes arculat kialakítására.⁶⁴ Ugyanakkor a társas vállalkozás alapításának társasági formától függően vannak jogszabályban meghatározott

---

⁵⁶ Az egyéni cég alapításához szükséges jegyzett tőkére vonatkozó minimum nincs előírva.

⁵⁷ Ptk. 3:88. § (1)

⁵⁸ Közjegyzői okiratba, vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalt. (Ptk. 3:95. §)

⁵⁹ Ennek főbb elemei a társaság nevének, székhelyének, központi ügyintézési helyének megjelölése, az alapítók megjelölése, a társaság tevékenységi köreinek meghatározása, a társaság jegyzett tőkéjének, az egyes tagok által teljesített vagyoni hozzájárulások mértékének megjelölése, rendelkezésre bocsátásának időpontja, az első vezető tisztségviselő, a cég képviselőjének, cégjegyzés módjának megjelölése. (Ptk. 3:5. §)

⁶⁰ Eütev. 10. § (1)

⁶¹ Eütv. 108/A. §

⁶² Ptk. 3:97. § (2)

⁶³ 96/2003 (VII. 15.) Korm. rendelet 11. § (2)

⁶⁴ VARGA Antal: *Magánpraxis alapítása* I., Med et Jur, 2013/1, 21.

költségei, illetve a cégbejegyzési eljárásban a jogi képviselő is kötelező.⁶⁵ A társasági jog egyik alapelveként érvényesülő formakényszer miatt gazdasági társaságot csak a Polgári Törvénykönyvben meghatározott formában lehet alapítani, azaz közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság vagy részvénytársaság hozható létre. Egészségügyi vállalkozás rendszerint az első három társasági formában működik, így a továbbiakban ezeket definiáljuk és megvizsgáljuk a hozzájuk kapcsolódó felelősségi kérdéseket.

Közkereseti társaság (kkt.) létesítésére irányuló társasági szerződés megkötésével a társaság tagjai arra vállalnak kötelezettséget, hogy a társaság gazdasági tevékenységének céljára a társaság részére vagyoni hozzájárulást teljesítenek, és a társaságnak a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeiért korlátlanul és egyetemlegesen helytállnak.⁶⁶ Az alapításhoz jogszabály nem ír elő minimum összegű vagyoni hozzájárulást, tehát a társaság alapítása kevésbé költséges, a tagok felelőssége a tartozásokért viszont széleskörű. A kkt. formában működő egészségügyi szolgáltató kötelezettségeiért, így azért is, ha a tagja, alkalmazottja kárt okoz az egészségügyi szolgáltatás során a betegnek, elsősorban a társaság lesz felelős vagyonával. A társasági vagyon által nem fedezett tartozásokért viszont a kkt. tagjai egyetemlegesen, korlátlanul felelnek magánvagyonukkal.⁶⁷

A betéti társaság (bt.) létesítésére irányuló társasági szerződés megkötésével a társaság tagjai arra vállalnak kötelezettséget, hogy a társaság gazdasági tevékenységének céljára a társaság részére vagyoni hozzájárulást teljesítenek. Legalább az egyik tag, a beltag azt vállalja, hogy a társaságnak a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeiért a többi beltaggal egyetemlegesen áll helyt, míg legalább egy másik tag, akit kültagnak nevezünk, a társasági kötelezettségekért nem tartozik helytállási kötelezettséggel. Bt.-nél sincs jogszabályban előírt minimális jegyzett tőke, melynek ellensúlyozása e jogi forma esetén is a társaság legalább egy tagjának mögöttes, korlátlan felelőssége. A bt.-ként működő egészségügyi szolgáltató kötelezettségeiért, így azért is, ha a tagja, alkalmazottja kárt okoz az egészségügyi szolgáltatás

---

⁶⁵ Bár maga a cégbejegyzési eljárás kkt., bt., kft. esetén jelenleg illetékmentes. [Itv. 45. § (1a)]

⁶⁶ Ptk. 3:138. §

⁶⁷ Amennyiben új tag lép be a kkt.-be, ő a belépését megelőzően keletkezett kötelezettségekért is a többiekkel azonos módon tartozik helyt állni. Amennyiben a tag tagsági jogviszonya megszűnik, ennek időpontjától számított 5 évig a megszűnés előtt keletkezett tartozásokért a tagokkal azonosan felelős. (Ptk. 3:139. § (4); 3:151. §)

során a betegnek, elsősorban a társaság lesz felelős vagyonával. A társasági vagyon által nem fedezett tartozásokért viszont a beltág felel magánvagyonával.⁶⁸

A korlátolt felelősségű társaság (kft.) olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben megállapított egyéb vagyoni értékű szolgáltatásra terjed ki.⁶⁹ Az előző társasági formákkal ellentétben jogszabály mind a tagok vagyoni hozzájárulásával, mind a törzstőkével kapcsolatban tartalmaz kötelező előírást. A kft. minden tagjának van egy törzsbetéte, mely a tag vagyoni hozzájárulását jelenti, összege minimum százezer forint. A törzsbetétekből áll össze a cég törzstőkéje, melynek összege a jelenlegi jogi szabályozás alapján hárommillió forint minimálisan.⁷⁰ Láthatjuk tehát, hogy a kft. alapításához jelentősebb induló tőke szükséges a korábban tárgyalt társasági formákhoz képest, cserébe viszont a tagok felelőssége a társaság tartozásaiért korlátozott lesz. A kft.-ként működő egészségügyi szolgáltató kötelezettségeiért, így azért is, ha a tagja, alkalmazottja kárt okoz az egészségügyi szolgáltatás során a betegnek, a társaság felel a vagyonával. A tagok bt.-nél és kkt.-nál tárgyalt mögöttes, korlátlan felelőssége fő szabályként nem jön szóba.⁷¹ A társaság vagyonából ki nem elégíthető tartozásokért nem felelősek, csak törzsbetétjük szolgáltatására, illetve a társasági szerződésben esetlegesen egyéb vagyoni értékű szolgáltatásuk teljesítésére kötelesek.

Speciális jogi lehetőség az egyszemélyes kft. formában történő működés, mely egyrészt akkor valósul meg, ha eleve egy személy alapítja a kft.-t, továbbá akkor is, ha az eredetileg többszemélyes társaság valamennyi üzletrészét egy személy szerzi meg. A felelősség ez esetben a fent kifejtetthez képest abban módosul, hogy a kft. tagja az általa folytatott tartósan hátrányos üzletpolitika miatt a társasági vagyonból ki nem elégíthető kötelezettségeikért korlátlan felelősséggel tartozik.⁷²

---

⁶⁸ Több beltág esetén a felelősségük egyetemleges. A felelősséget nem szünteti meg a beltagság megszűnése sem, a megszűnés időpontjától számított 5 évig helyt kell állnia a beltagság megszűnését megelőzően keletkezett tartozásokért. (Ptk. 3:157. §)

⁶⁹ Ptk. 3:159. §

⁷⁰ Ptk. 3:161. §

⁷¹ Jogszabályok azonban meghatároznak ettől eltérő kivételes eseteket. Így például, ha a kft. tagja szándékosan okozott kárt tagsági jogviszonyával összefüggésben, köteles helyt állni érte. Szintén például akkor is, korlátlanul felelős a tag, ha a társaság korlátolt felelősségével visszaélt, és emiatt a társaság jogutód nélküli megszűnésekor kielégítetlen követelések maradtak fenn. Illetve például abban az esetben is korlátlanná válik a minősített többséggel rendelkező tag felelőssége, ha a társaság fizetékptelensége az általa folytatott hátrányos üzletpolitika folytán alakult ki. (FÉZER Tamás- KÁROLYI Géza- PETKÓ Mihály- TÖRŐ Emese: *Jogi személyek a gazdasági forgalomban*, Debrecen, 2016, 85.)

⁷² Ptk. 3:208. § (3)

3. Közreműködői szerződések az egészségügyben

A fent kifejtetteknek megfelelően tehát, ha egyéni vállalkozó, egyéni cég, társas vállalkozás végez egészségügyi tevékenységet, csak az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély birtokában teheti ezt meg, azaz egészségügyi szolgáltatónak minősül. Az egészségügyi szolgáltatók nyújthatják szolgáltatásukat saját nevükben és felelősségükre, ahogy az fent kibontottuk, de a jogi lehetőség arra is adott, hogy egy egészségügyi szolgáltató közreműködjön egy másik egészségügyi szolgáltató működési engedélyében szereplő feladatok ellátásában. A közreműködői szerződések előfordulása nagyon gyakori, különösen ügyeleti feladatok ellátása tekintetében jellemzőek, illetve szakrendelések körében is megjelennek. A korábbi GYEMSZI 2013-as adatai szerint több mint 7200 közreműködői szerződés volt hatályban akkor,⁷³ így indokolt ezen szerződések jogi hátterét, illetve felelősségi vonzatát is megvizsgálunk.

A közreműködői szerződés lényege, hogy a közreműködő személyesen, vagy az általa foglalkoztatott egészségügyi dolgozókkal a közreműködést igénybe vevő egészségügyi szolgáltató nevében, az ott ellátott betegeknek nyújt egészségügyi szolgáltatást, biztosítja az ehhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket, a közreműködést igénybe vevő pedig díjat fizet e szolgáltatásért. Fontos, hogy a közreműködői szerződés csak olyan egészségügyi szolgáltatásra vonatkozhat, melyre mind a két szerződő félnek a működési engedélye kiterjed.⁷⁴ A közreműködői szerződés korlátja, hogy a közreműködő igénybe vétele nem veszélyeztetheti az egészségügyi szolgáltatás egységes színvonalát, folytonosságát, biztonságát.⁷⁵

A szerződés mindkét alanya egészségügyi szolgáltató, melynek fogalmát korábban már definiáltunk. A szerződés tartalmával, tehát a felek jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatban jogszabály kötelező elemeket is meghatároz.⁷⁶ Így különösen a szerződésben meg kell jelölni a feleket, a jogviszony tárgyát képező egészségügyi szolgáltatást, illetve a közreműködéssel összefüggésben okozott károk megtérítésének szabályait. Kulcskérdés az egészségügyi szolgáltatás tárgyi és személyi feltételeinek biztosításáról rendelkezni. A személyi feltételeket rendszerint a közreműködő biztosítja, de van olyan közreműködői szerződés is, melynek célja kifejezetten tárgyi eszközök biztosítása. A személyi feltételeket a közreműködő biztosíthatja

⁷³ <http://www.vg.hu/vallalatok/egeszsegugy/kulsosokkal-mukodik-az-egeszsegugy-444451> (2017. március 24-ei letöltés)

⁷⁴ KÖSZEGFALVI Edit: *Hogyan köthetünk közreműködői szerződést?*, Kórház, 2003/10, 24.

⁷⁵ 43/2003 (VII. 29.) ESzCsM rendelet 5. § (6)

⁷⁶ 96/2003 (VII. 15.) Korm. rendelet 12. § (2)

személyesen, általa foglalkoztatott egészségügyi dolgozókkal, illetve további közreműködőt is igénybe vehet, de csak akkor, ha az a feladatot személyesen látja el, további delegálásra nincs lehetőség.⁷⁷ A tárgyi feltételek biztosításával kapcsolatban ellentmondásra lehetünk figyelmesek, mivel a közreműködő fogalmát úgy rendezi a jogszabály, hogy a tárgyi feltételeket is biztosítja, míg később úgy rendelkezik, hogy a tárgyi feltételeket is közösen biztosíthatják a szerződő felek.⁷⁸ A gyakorlatban mindkettőre van példa. Ahogy fentebb utaltunk rá, vannak közreműködői szerződések, melyeknek kifejezetten technikai eszközök biztosítása a célja. Ugyanakkor az is lehetséges, hogy a tárgyi feltételeket a közreműködést igénybe vevő biztosítja. Ez esetben a szerződéshez tartozik egy használati szerződés, ami feljogosítja a közreműködőt az igénybe vevő tárgyi eszközeinek használatára.⁷⁹

A szerződésben rendszerint meghatározzák ezeken felül például az egészségügyi szolgáltatás nyújtásának helyszínét, időtartamát, a szerződés időtartamát, a megbízási díj összegét a szerződés módosításának, megszüntetésének szabályai. Szerepel benne az is, hogy a közreműködő rendelkezik működési engedéllyel, illetve felelősségbiztosítással, illetve ennek adatait, valamint kiemelten fontos a közreműködéssel összefüggésben okozott károk megtérítését is leszabályozni.

Mivel a közreműködői szerződés egy speciális elemekkel rendelkező megbízási szerződésnek tekinthető, a szabadfoglalkozású, szintén megbízási jogviszonynál ismertetett szabályok irányadók a közreműködő felelősségére. A különbség a szabadfoglalkozású jogviszonyhoz képest egyrészt abban ragadható meg, hogy itt a másik oldalon nem közvetlenül a magánszemély egészségügyi dolgozó áll, hanem egy másik egészségügyi szolgáltató, azaz egyéni vállalkozó, egyéni cég, vagy társas vállalkozás. Az, hogy konkrétan az egészségügyi dolgozó anyagi felelőssége milyen mértékben merülhet föl attól függ, hogy milyen formában működő egészségügyi szolgáltató tagja vagy alkalmazottja. Az egyes jogi formákra vonatkozó szabályokat fentebb ismertettük. A másik különbség, hogy a közreműködő bár korlátokkal, de további közreműködőt vehet igénybe, akinek a magatartásáért úgy felel, mintha maga járt volna el. Azonban helyt állása esetén értelemszerűen megtérítési igénygel léphet fel a további közreműködő irányába.⁸⁰

---

⁷⁷ KOVÁCSY i.m. 821.

⁷⁸ Vö. 96/2003 (VII. 15.) Korm. rendelet 2. (1) k) és 12. § (1)

⁷⁹ KOVÁCSY i.m. 820.

⁸⁰ Ptk. 6:148. §

A közreműködői szerződések kapcsán említést kell tennünk az ún. személyes közreműködői szerződésről. Ennek lényege, hogy a személyes közreműködő a közreműködést igénybe vevő egészségügyi szolgáltató nevében, az ott ellátott betegek részére személyesen nyújt egészségügyi szolgáltatást olyan módon, hogy az egészségügyi szolgáltatás ellátásához szükséges tárgyi feltételeket kizárólag a megbízó egészségügyi szolgáltató biztosítja, a személyes közreműködő pedig a személyi feltételeket nyújtja.⁸¹ A személyes közreműködővel szemben feltétel, hogy kizárólag közreműködői szerződés alapján nyújthat egészségügyi szolgáltatást, a közreműködésre pedig csak meghatározott jogviszonyokban, így munkaviszonyban, egyéni vállalkozóként, egyéni cég tagjaként, társas vállalkozás tagjaként kerülhet sor.⁸² Ami jelentős különbség az előbbieken tárgyalt közreműködői szerződésekhez képest, hogy a személyes közreműködőnek nem szükséges működési engedély, a szabadfoglalkozású jogviszonynál ismertetett szabályok szerinti bejelentésnek kell csak eleget tennie. Illetve jogszabály felelősségbiztosítási szerződés megkötését sem írja elő kötelezően, ugyanakkor a megbízó egészségügyi szolgáltató megkövetelheti, amely lehetőséggel rendszerint él is. Valamint a személyes közreműködőnek is ez a jogi érdeke a felelősségáthárítási szabályok miatt.

Összegzés

A tanulmány célkitűzése, hogy megvizsgálja, a hatályos szabályozás alapján milyen - a munkajogi szabályozás területén kívül eső - speciális jogi formákban végezhető egészségügyi tevékenység, melyek ezen lehetőségek alapvető jellemzői, kik számára lehetnek megfelelőek az egyes jogi megoldások. Kiemelt figyelmet szentel az egyes jogviszonyokkal kapcsolatos felelősségi kérdések kibontására, melyek az egészségügyi szolgáltatók kártérítési felelősségét érintő kedvezőtlen tendenciák, a nehezedő felelősség alóli kimentés miatt fontos és aktuális kérdések. A szélesedő felelősség miatt ugyanis reálisan lehet számolni azzal, hogy a kártérítési összeg, vagy meghatározott része áthárításra kerül az egészségügyi tevékenységet végző személyekre. Ennek mértéke annak függvényében változik, hogy milyen jogi formában végzik az egészségügyi tevékenységet. Nemcsak szakképesítéssel rendelkező természetes személy állhat jogviszonyban egészségügyi szolgáltatóval, hanem a személyi és tárgyi erőforrások kiegészítése érdekében egymással is szerződhetnek egészségügyi szolgáltatók. Ez

---

⁸¹ 96/2003 (VII. 15.) Korm. rendelet 2. § (1) n)

⁸² DÓSA Ágnes- HANTI Péter- KOVÁCSY Zsombor: *Kommentár az egészségügyi törvényhez*, Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 345.

esetben közreműködői szerződések jönnek létre, melyeknek jelentős szerepe van jelenleg az egészségügyi szolgáltatások területén.

Megállapítható, hogy igen szerteágazó azon jogi lehetőségek rendszere, melyek keretet adnak a tevékenység végzésének. Mind a tevékenység megkezdésének feltételei, költségei, mind a felelősség jelentős eltéréseket mutat az egyes jogviszony-típusok között. Ez egyrészt előnyös, mivel minden egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy megtalálhatja azt a formát, mely az ő prioritásainak, lehetőségeinek leginkább megfelel. Végezheti tevékenységét szerződéses viszonyban egy egészségügyi szolgáltatónál, illetve önállóan, vagy társas vállalkozási formában egészségügyi szolgáltatót is működtethet. Ugyanakkor hátrányként értékelhető, hogy a jogviszonyok sokasága, illetve a széttördelt szabályozás miatt a lehetőségek nehezen átláthatók, továbbá meglátásom szerint bizonyos esetekben (pl. szabadfoglalkozás, személyes közreműködés) átfedések is tapasztalhatók a jogviszony-típusok között. További probléma, hogy az Eütev. explicite csak az egészségügyi közszolgáltatást végző egészségügyi szolgáltatókkal jogviszonyban állók kapcsán rögzít felelősségi szabályt. Eszerint a betegnek és hozzátartozójának az egészségügyi ellátás során vagy azzal összefüggésben okozott kára közvetlenül a közszolgáltatást nyújtó egészségügyi szolgáltatóval szemben érvényesíthető, függetlenül attól, hogy milyen jogviszonyban végezte tevékenységét a szakképesítéssel rendelkező, kárt okozó személy. Ez a szabály az egészségügyi dolgozók és az ellátást igénybe vevők számára is garanciális. A beteg nem magánszeméllyel áll jogvitában, hanem egy felelősségbiztosítási szerződéssel is rendelkező intézménnyel, ami a kártérítési összeg kifizetésének egyfajta biztosítója. Az egészségügyi dolgozónak pedig - jogviszonyának típusától függően - nem kell tartania a közvetlen anyagi fenyegetettségétől. Álláspontom szerint e jogi megoldás a magánszektorban is indokolt lenne.